

- 2) Статистичний регіональний щорічник України за 2007 рік (електронна версія).
- 3) Статистичний регіональний щорічник України за 2008 рік (електронна версія).
- 4) Статистичний регіональний щорічник України за 2009 рік (електронна версія).
- 5) <http://www.sinvest.ru>.

***Annotation.** On the basis of system of marks and analysis of statistic materials interregional differences of location of investments in communication are investigated. Peculiarities of its territorial spreading are defined. Investing factor of territorial organization of communication in Ukraine is generalized.*

***Key words:** communication, factor, investing factor, territorial structure, territorial organization.*

УДК: 658.012.12

О.М. Костецький, *К.фіз.-мат.н., доцент,*

О.О. Костецький, *здобувач,*

Львівський національний аграрний університет, м.Дубляни

УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРОТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ДОТРИМАННЯМ УМОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ РІВНОВАГИ

Розглядаються проблеми екологізації туристичних послуг. Встановлено умови, для яких прибутки аготуристичних підприємств можуть бути сумірні або перевищувати еколого- економічні збитки. Запропоновано враховувати в розрахунках відпускної ціни туристичного продукту його екологічну ціну, а в розрахунках рентабельності агротуристичного підприємства — еколого- економічні збитки, розмір яких потрібно компенсувати власникам території для виконання робіт з відновлення екологічного середовища.

***Ключові слова:** агротуризм, екологізація економіки, екологічна ціна, еколого- економічні збитки, екологічна чистота.*

Постановка проблеми. В останній період інтенсивний розвиток економіки зумовив відчутний негативний вплив на екологічне середовище. Тому тепер стали актуальними процеси екологізації економіки [1, с. 216-246], які зорієнтовані на зменшення інтегрального екодеструктивного впливу процесів виробництва і споживання товарів і послуг у рахунку на одиницю сукупного суспільного продукту. Існує

граничний рівень інтенсивності антропогенного навантаження на природне середовище, за межами якого втрачається його стійкість, і починається перехід в новий стан.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема полягає в тому [2, с. 311-315], що знань, якими ми зараз володіємо, недостатньо, щоб оцінити рівень інтенсивності антропогенного впливу на біосферу, при якому розпочнеться її перехід в новий стан. В рівній мірі нам невідома ні швидкість цього переходу, ні новий стійкий стан біосфери. Тому в сучасний період важливо перейти від концепції інтенсивного до стійкого розвитку, при якому ігноруються надлишкові потреби суспільства, а задовольняються лише життєво необхідні.

Екологічний аспект проблеми стійкого розвитку агротуризму [3, с.110-129] полягає в тому, щоб забезпечити інтенсивність антропогенних викидів в оточуюче середовище на рівні, що не перевищує цей не зовсім відомий критичний рівень в той же час не знизити, а, навпаки, збільшити потік туристів.

Ця проблема здається нерозв'язною з врахуванням зростання потоку туристів і неконтрольованого механізму нарощування прибутків, що робить агротуристичну індустрію інтенсивною. Адже лише за останнє десятиліття кількість туристів в районах, важливих для збереження біологічної різноманітності довколишнього середовища, зросло вдвоє. Швидкий розвиток туризму загрожує екології довкілля, особливо тих регіонів, які не вкладають потрібні кошти в збереження оточуючого середовища.

Виходом із ситуації, що склалася в останній період, стає режим обмеженого і збалансованого рекреаційного природокористування, організованого на принципах безперервності і ощадливості з метою подальшого екологічно сталого розвитку об'єктів природно-заповідного фонду.

Постановка завдання. Зазвичай, управління діяльністю агротуристичних підприємств, що зводиться до бажання отримати максимальний прибуток, розглядається відокремлено від природних ресурсів, в яких реалізуються їх послуги [4, с.211-250]. В той час навколишнє середовище виступає як ресурс агротуристичного підприємства. Тому в процесі надання туристичних послуг доцільно враховувати його екологічну ціну [1, с.174-177], яка характеризує сумарні витрати від споживання та збитки від забруднення екологічного середовища, витрати на відновлення ландшафту, утилізацію відходів, їх транспортування, поховання чи переробки.

Виклад основного матеріалу. Ціну туристичного продукту (C) можна представити як суму власної ціни підприємства (C_s) та екологічної ціни (C_e):

$$C = \kappa_t (C_s + C_e), \quad (1)$$

де κ_t - коефіцієнт, що залежить від типу території (озерна, рівнинна, річкова, гірська, тощо) навколишнього середовища.

З врахуванням (1) доход агротуристичного підприємства можна записати у вигляді формули:

$$D = \kappa_t \cdot (C_s + C_t) \cdot N \quad (2)$$

де N - кількість осіб рекреантів.

З другої сторони еколого-економічні збитки залежать від рекреаційного навантаження, тобто, в основному, від числа споживачів тур продукту:

$$Z_e = Z_0 + k_1 N + k_2 N^2, \quad (3)$$

де коефіцієнти k_1 та k_2 відповідно характеризують природні умови рекреаційного центру та цінність його рекреаційних ресурсів. Рекреаційне навантаження [5, с. 45-86, с 120-167] визначається одночасною кількістю відпочиваючих та сумарним часом відпочинку на одиниці площі.

Таким чином, в прибутку (P) підприємства закладена екологічна ціна і для розрахунку його рентабельності можна застосувати формулу:

$$R_p = \frac{P - Z_e}{D} * 100\% . \quad (4)$$

Для прикладу, виберемо деяку озерну територію площею $S = 50$ га, в межах якої надаються туристичні послуги. Згідно з нормативами [5, с. 45-86] допустиме рекреаційне навантаження для неї становить ϵ 58 осіб відпочиваючих. Задамо значення коефіцієнтів $k_1 = 7,5, k_2 = 5,0, \kappa_t = 0,8$ та використаємо для цього випадку значення оптимальної ціни [7, с. 333-342; 8, с. 383-390] на туристичний продукт. За формулами (1,2) розрахуємо залежність прибутку та еколого-економічних збитків від числа споживачів N турпродукту (рис.1).

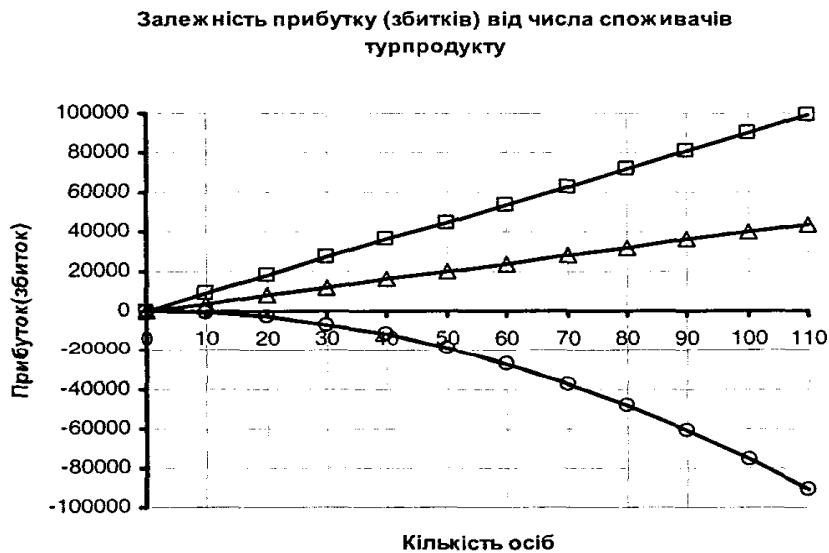


Рис.1. Залежність прибутку (а, б) та еколого-економічних збитків (с) від числа споживачів туристичного продукту.

Як видно з рис.1, $N=60$ для цієї території прибуток (рис.1, крива б) від туристичної діяльності стає сумірним із еколого-економічними збитками (рис.1, крива с). Тоді підприємство має витратити весь прибуток на ліквідацію наслідків своєї діяльності, або, в іншому випадку, його діяльність приведе до незворотних деструктивних процесів для навколишнього середовища.

Дана проблема може бути вирішена [9, с. 150-165] шляхом збільшення екологічної чистоти агротуристичного продукту або покращення якості обслуговування клієнтів і, відповідно, збільшення ціни на турпродукт. Тоді прибуток підприємства зросте (рис. крива а), і буде перевищувати еколого-економічні збитки для незмінного числа споживачів туристичного продукту.

Таким чином, показано, що за певних умов прибутки агротуристичних підприємств можуть бути сумірні з еколого - економічними збитками. Запропоновано способи збільшення прибутку агропідприємств без зростання еколого-економічних збитків. Запропоновано в розрахунки відпускної ціни туристичного продукту включати його екологічну ціну, а для розрахунків рентабельності агротуристичного підприємства враховувати еколого- економічні збитки, розмір яких потрібно компенсувати власникам території для виконання робіт з відновлення екологічного середовища.

Список використаних джерел

1. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Підручник. - Суми.:Університетська книга, 2006. - 366 с.

2. Прогнозирование и моделирование кризисов мировой экономики. Отв ред. А. А. Акаев, А.Б.Коротаев, Г.Г. Малинецкий. - М.:Издательство ЛКИ, 2010. - 352 с.
3. Липчук В.В., Липчук Н.В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку: Моно- графія. Львів: СПОДОМ., 2008. - 190 с.
4. Менеджмент туризма: экономика туризма. - М.: Финансы и статистика, 2001. - 320 с.
5. Wyrzykowski J. Geograficzne warunki rozwoju turystyki w pokzynkowej Polsce. - Wroclaw: Wyd. PWN, 1986. - S.82,98.
6. Рекреационное использование территории и охрана лесов. - М.: Лесн. пром., 1986. - 156 с.
7. Костецкий О.О. Економіко-математичне моделювання діяльності туристичного підприємства в період кризових ситуацій // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. - 2010. - №17 (2). - С.333-342.
8. Костецкий О.О. Прогнозування ефективності діяльності підприємства на основі застосування інформаційних технологій // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. - 2008. - №15 (2). - С.383-290.
9. Моисеева Н.К. Стратегическое управление туристической фирмой. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 208 с.

***Annotation.** The problems of ecological tourism services are investigated. The conditions for which the profits of enterprises can be ahoturystychnyh spivmir-no or exceed environmental and economic damage. For taking into account in the calculation of prices of tourist product of its environmental costs and profitability calculations in the agrotourist enterprises - ecological and economically loss in size to compensate the owners of the territory for work to restore the ecological environment.*

***Key words:** Farm Holidays, greening of the economy, environmental cost, environmental and economic damage, environmental cleanliness.*